Ч. 156 (11.497). Львів, середа 17. липня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Зїзд закордонних поляків.

Львів, 16. липня 1929.

В неділю, 14. н. м. відкрито у Варшаві в соймовій салі чотироденний зїзд закордонних поляків. Відкриття зїзду відбулося дуже святочно з участю найвищих офіційних чинників. В катедрі кард. Каковський відправив урочисте богослуження, в якому взяли участь представники горожанських і військових властей. Опісля сформувався похід з участю військового підготівля, який удався до могили Невідомого Жовніра. Там дожидали походу закордонних поляків офіцери варшавського гарнізону. Після зложення вінця на могилі Невідомого Жовніра похід подався до сойму, де зібралися представники влади та численних організацій. Згодом зявилися високі офіційні достойники: міністри, кардинали, генерали, посли і сенатори. Зїзд відкрив привітальною промовою голова організаційного комітету, марш. сенату проф. Шиманський, віддавши провідництво зїзду Вількошевському, польському послові лотиського сойму. Негайне після того прибув до сойму президент республики Мосціцький в оточенні свого почоту. Учасники зїзду повитали його гучними оплесками. Тоді марш. Шиманський відчитав телеграму, надіслану зїздові марш. Пілсудським, якої дослівний текст є такий:

„Першому зїздові поляків ізза кордону, скликаному в столиці вільної й відродженої Польщі, пересилаю з глибини серця побажання успішної праці над здійсненням ідеї зєдинення наших земляків в одну організаційну цілість **для добра і могутности Польської Держави**".

З черги виголосили привитальні промови марш. Шиманський, кард. Гльонд, мін. Цар (в імені уряду), през. міста Слонімський й інші. На ті промови відповідали представники поодиноких делегатур закордонних поляків. Попол. б. пос. Ануш виголосив реферат: „Доробок 10-ліття незалежности", Панкевич про польську еміграцію, а Ленартович: „Проблема польських меншостей в Европі". Вечером відбувся прийом для делегатів у президента держави з участю найвищих офіційних достойників.

Так представляється перший день зїзду закордонних поляків. Дальші три дні виповнюють реферати в комісіях про положення польських меншостей в поодиноких державах, зясовуючи одночасно їхні домагання. Комісії випрацюють кінцеві внесення й резолюції. На пленарному засіданні 18. ц. м. відбудеться синтетичний реферат: „Загальне положення закордонних поляків" та голосування над резолюціями. Тоді також наступить закриття зїзду. Делегати виїдуть до Познани на краєву виставу, де окремо відбудуться прийомні свята і бенкети та де мін. Квятковський виголосить відповідний реферат для делегатів. Звідтіля делегати удадуться до Кракова, де в дні 21. ц. м. відбудеться в приявні през. Мосціцького розвязання зїзду закордонних поляків.

На зїзд явилися представники поляків з Европи й Америки, з Німеччини, Чехословаччини, Румунії (Буковини), Естонії, Латвії, зі Зединених Держав, Бразилії й Аргентини. Не явились тільки представники поляків з України, Білоруси, Росії й Литви. З радянських республик не допущено польського представництва, дякуючись комуністичної пропаганди, а Литва, як пише польська преса, „унеможливила виїзд польських представників". На варшавському зїзді — по підрахункам польської преси — має бути заступлених 7 (сім) міліонів поляків, що живуть розпорошено або в невеличких скупченнях по всьому світі.

Ясно, що ця подія найшла широкий і святочний відгомін у польській пресі. В однозгідному привитальному хорі обєдналася вся польська преса, всі політичні і культурно-громадські чинники. Проурядова „Епока" пише з того приводу:

„Вся Польща витає Закордонний Сойм в мурах столиці і відродженої держави зі сердечним зворушенням і гарячими побажаннями успішних праць. Справді, в салі будинку Посольської Палати довершиться один із найбільш знаменних актів чудесної історичної містерії, яким на канві історії є поворот Польського Народу до Незалежности, — довершиться акт духового зєдинення з Матірю міліонів наших братів, яких доля кинула або залишила поза межами Обіцяної Землі".

В той самий тон вдаряє краківський „Іл. Курер Цодз.":

„Ви є щасливіші від батьків і дідів Ваших, так — як і ми всі є щасливіші від стількох поколінь, що жили і вмирали в неволі. **За Вами в краях Вашого поселення стоїть могутність й опіка Польської Держави.** Ви не є людьми, яким у руки всунено чужі пашпорти, яких обліплено чужими етикетами. Скінчилася трагічна епопея, повна крови і сльоз, почалася епопея праці і зусиль для власної справи, під власним знаком".

Також інші польські органи всіх політичних відтінків захоплюючо, словами, з яких бє гордість і самопевність, витають зїзд закордонних поляків, загальниково зясовуючи його мету. Та найвиразніше, хоч зі зрозумілих причин теж загальниково, про мету зїзду говорить найближчий до уряду „Глос Правди":

„Добре сталося, що — розпочинаючи нове десятиліття праці над закріпленням істнування держави і розвитком його багацтв, представляючи біланс дорібку минулих десяти літ — розпочинаємо дальші перегони за почесне місце в сімі народів зїздом поляків із найдальших земель, на які їх завела лиха доля, що нерідко випливає з політичної неволі. Вже пора, щоби **всі поляки, де-небудь їх доля завела, пізнали і відчули вартість істнування власної держави, що боронить їх прав, забезпечує опіку, журиться потребами їх національного духа. Пора, щоби людина без батьківщини, якою мусів почуватися поляк іще перед десятьма літами, побачила велич Відродження і сама почулася відродженою в дусі, певнішою на силах, гордішою, ширше і щиріше віддихаючою, — як віддихають громадяни, оперті на власній, традицією боротьби і побід осягненій державі"**.

Ріжні можуть бути внутрішньо-політичні причини для скликання зїзду закордонних поляків саме під теперішню пору. В розмовах можна стрінутися з досить оригінальними поглядами на цю справу. А саме можна почути голоси, що зїздом закордонних поляків, як і святами, влаштовуваними у звязку з познанською виставою, мається прикрити ту пропасть, яка розширюється на площині внутрішньої політики і боротьби двох польських таборів: урядового і соймового. Не можна відмовити деякої слушности і таким поглядам. Та зїзд закордонних поляків має своє окреме далекосягле значіння. Він наявно засвідчує факт, зрештою — давно відомий, що польська держава дбає про польську людність за кордонами, допомагає їй культурно й господарсько, бере її під свою опіку. Варшавський зїзд з участю всіх кол польського громадянства, з активною участю найвищих представників польської державної влади, наглядно засвідчує як відбувається факт обєднування й опіки над закордонними поляками під крилами польської держави. Тут бачимо вже не якесь „натхнення" закордонних поляків варшавським центром, а явну манифестацію єдности й опіки. Одночасно годиться замітити, що зїзд закордонних поляків у Варшаві є першим явним і славним зїздом однородно-національних меншостей в осередку і під опікою свого національного державного центра. Без сумніву, польський зїзд певно започаткує серію таких-же зїздів інших меншостей.

Варшавський зїзд засвідчує також вартість держави із широкими національними інтересами, із зрозумінням ролі і значіння тих земляків, що навіть як розпорошенці мусіли найтися поза межами батьківщини. Варшавським зїздом Польща дає добру лекцію тим державам, які — маючи земляків поза своїми межами і то навіть в характері територіяльних, а не розпорошених меншостей, — не виявляють належного заінтересовання їхньою долею, не говорючи вже про опіку.

Інтернаціональна економічна конференція в Амстердамі.

Що року збирається в якомунебудь великому місті західньої Европи так звана інтернаціональна економічна конференція, в якій беруть участь політики і провідні економічні діячі цілого світа. Що року на цих конференціях дуже багато говориться про шкідливість протекційної економічної політики, про шкідливість високих мит, які взаїмно позаводили в себе одна проти другої ріжні держави, про те, як все це шкодить в часах після війни нормальному розвиткові інтернаціональної торгівлі. Що року після нарад ухвалюються довгі резолюції в тому напрямі, щоби ріжні держави в економічній области вже нарешті порозумілися між собою і перестали вести митну війну. Та приходить зима, політики і економічні діячі беруться до своїх практичних інтересів, і все лишається по старому. Досі всі важніші промислові держави Европи ніяк не хотіли зрозуміти, що політика прогібіції може давати лише короткотревалі успіхи, і що лише господарська злука між собою усіх европейських держав може витворити підстави для боротьби з господарською перевагою Злучених Держав північної Америки над усею Европою. В наших статтях про заведення нової прогібіційної митної тарифи з боку Злучених Держав Америки та про ролю їх в Европі, як держави, що вложили в европейські підприємства понад 15 міліярдів долярів, показали ми, яка величезна небезпека загрожує всім державам Европи від тої американської переваги.

З огляду на те, цьогорічна інтернаціональна економічна конференція, яка саме тепер радить в Амстердамі, набирає особливого значіння. В цій конференції бере участь 1.200 представників господарського життя ріжних держав. Обговорення нової американської митної тарифи та пляну Юнга, який без сумніву має необчислимі наслідки для всього світового господарства, є головними предметами нарад конференції.

І тут треба зазначити, що на цій конференції власне французькі економісти отверто й ясно заявили, що европейські держави мусять управильнити економічні відносини між собою, коли не хотять стати економічними рабами Злучених Держав. Правда, Німеччина та Австрія вже від самого скінчення війни вказували на нормальну економічну політику европейських держав. Одначе на їх скарги не звертали великої уваги, бо уважали їх скаргами переможених народів, які таким способом хотять вибороти собі кращі умови мира та життя. Цим разом одначе виступила Франція, держава — переможниця. Саме торговельні організації Франції пропонують скликати конференцію, яка мала би ухвалити відповідні заходи проти Злучених Держав та її нової митної політики. Саме вони вказують на те, що сила Америки полягає в її митно-політичній обєднаности, а слабість Европи полягає в її економічному роздробленню. Франція пропонує утворити для кожної галузі промислу інтернаціональний комітет, який мав би дбати про обмеження вивозу з Америки або про заступлення його вивозом з інших держав. Одначе найважніша пропозиція Франції є та, щоби скликати европейську дипльоматичну конференцію, яка мала би радити над заведенням всеевропейської митної системи для всіх европейських держав.

З цього погляду наради конференції в Амстердамі набирають особливого значіння. Годі покищо сказати, чи ініціятива Франції в цьому напрямі дасть якінебудь позитивні наслідки. Цього тим більше тяжко сподіватися від цієї конференції, бо в ній бере участь 200 представ-

ників Злучених Держав. Одначе може бути, що французька ініціятива справді може повести до скликання всеевропейської економічної конференції, яка під натиском безпосередньої небезпеки з боку Злучених Держав справді може ухвалити загальне зменшення мит та скасування усяких торговельних перешкод поміж державами Европи.

Нарід і інтеліґенція.

(Допис з Волині.)

II.

Методи громадської праці на Волині не прийшли відразу. Вони виробилися в ході богатьох років.

Революція торкнулася й волинської землі, що спала мертвим сном під покровом Почаївської Лаври. Прогнало цей сон українське військо, яке принесло найцінніший з дарів — національну свідомість. Там і сям явилися люди, що приступили до орґанізації розбурханої української стихії. Але за українським військом прийшло й шумовиння, яке викликало з нетрів і волинське шумовиння. На ціле життя лягло знамено безоглядної демаґоґії. В цій демаґоґії загубився здоровий національний елемент, до того-ж дуже нечисленний.

Нема нічого дивного, що після нинішньої стабілізації відносин на Волині, в „Просвіті" бачили ми, здебільшого, демаґоґа, а в кооперації доробкевича. Нічого дивного нема, що нечисленний національний елемент в своїй праці був обмежений чи спаралїжований демаґоґією.

Але з часом позиція демаґоґів стала слабнути, натомість українські націоналісти набирали значіння й сили. Демаґоґи опиралися на чужу силу, а, значить, ставили перед народом завдання, які захоплювали, а не переконували. То були болотяні вогні, які часами загорялися, часами зникали. Загорялися, коли виявляла свою аґресивність Москва; зникали, коли Москва була занята полагодженням своїх внутрішніх труднощів. Ця демаґоґія або чужі аґентури взагалі не ставили завдань на довшу мету. Їх не обходило ані поширення праці „Просвіти", ані розбудування кооперації. Їм залежало на **опануванні** вже істнуючих українських орґанізацій, хоч би й ціною їхнього розвалу.

В іншому напрямку йшла праця здорового українського елементу. Він розпочав працю, обчислену **на довшу мету**. В його переконанні **всяка** „чужа аґентура" не тільки не в стані створити української національної сили, а противно — все зробить для її знищення. Бо їй залежить на часовому лише ефекті, конечному для цілей верхників, на болотяних вогнях, а не священному полумені національної самодіяльности. Таку український національний елемент на всіх ділянках життя оповістив війну всьому тому, що було підставою буття демаґоґії чи ріжних чужих аґентур: темноті й підлоті, коршмі й самогонці, неробству й шкурництву, балаканині й підступові, шуканню чужої ласки й зазіханню на чужу працю.

Оповістив цю війну з тим більшим переконанням, що не робив фетиша з народу й що був свідомий всіх страшних хиб, які полишила в психіці народніх мас вікова неволя.

Не легкою була й є ця війна й далеко вона ще до виграння. Але треба ствердити, що розпочав цю війну й її переводив український інтеліґент — однаково чи просвітянин чи кооператор. І коли на сьогоднішній день переведено „санацію" по „Просвітах" і в кооперації — то це є заслугою виключно українського **„неслужилого"** елементу, який повні найскрайніших гасел протиставив одно лише — таке непопулярне — гасло: викресання з отемнілої душі народньої **самодіяльности,** орґанізації народніх мас на ґрунті **самопомочі,** створення з малоусвідомленого народу — народу свідомого **власних сил.**

Нема сумніву, що це завдання тяжке в умовах волинської дійсности, але нема рівнож сумніву й у тому, що іншого шляху нема перед українським народом і його інтеліґенцією, як нема і не може бути інших методів української громадської праці.

Так, тямте це завдання і невдячні методи праці. Але хто його зробив лекшим? Чи може облекшила цю працю **„служила"** українська інтеліґенція? Чи може допоміг український адвокат чи лікар чи пан-отець чи вчитель чи державний або самоврядний або приватний урядовець?

Звідки-ж нині ця інтеліґенція уважає цілий попередньо перейдений шлях за помилковий, звідки така переконаність, що, коли вона, **спираючись на підмогу влади,** приступить до переведення культурно-освітньої чи кооперативної праці, то **тільки** ця її праця дасть спасенні наслідки для українського народу? Зрозуміла річ, що, як раніше вона була позбавлена можливости реальної праці, так не має її й нині. А коли вся справа полягає в тому, щоби за допомогою влади будувати нові українські інституції методою **згоди,** то від цього не зменшиться в масах ані темнота, ані хуліґанство, ані пиянство, ані шкурництво, які повинні нищитися й здушуватися невтомною працею посеред низів і руками-ж самого селянина.

Ніхто не буде заперечувати право української інтеліґенції на створювання своїх осередків. Але чи створюється на Волині, скажемо, якесь Наукове Т-во чи Український Кооперативний Театр чи видавниче т-во? Чи заповнюються прогалини в нашому житті? Чи тим самим зміцнюється наше життя? Поминаючи безпардонну взаємну гризню, чи „Рідна Хата" при істнуванні „Просвіти" або Українбанк при істнуванні Українбанку зміцнює наше життя? Чи реферат, прочитаний в „Рідній Хаті" дасть більше від реферату, виголошеного в „Просвіті"? І чи гроші, видані в новому Українбанкові, не є грішми тої-ж форми й друку, як гроші, що видаються в старому Українбанку?

В громадській праці все обовязує **доцільність.** Але цієї доцільности в поведінці тих людей, які саме виконують вищезгадану роботу, не бачимо, а бачимо лише одно, що ця **недоцільність** ослаблює українську національну силу, ослаблює український національний рух на Волині, збиває з пантелику народню масу, а саму інтеліґенцію заводить на манівці.

Зрозуміла річ, що не можна „обнять необятноє", що не можуть одні і ті самі люди працювати на всіх ділянках життя, чому найліпшим доказом є справа д-ра Річинського. Коли приходять свіжі сили й опановують нові ділянки й на них **чесно** працюють — це можна лише витати з признанням.

Коли-ж, противно, приходять свіжі сили й цілу перейдену працю неґують, коли неґують випробовані методи громадської праці, коли створюють анальоґічні зайві інституції — тоді українське громадянство не тільки, що не може висловити признання, а зі зрозумілим неспокоєм **питається: Cui bono?**

А питається тому, що ця праця не зміцнює ані народу, ані інтеліґенції, ослаблює істнуючі українські інституції, як виявлення **орґанізованої** сили українського громадянства, відкидає його назад, на ті стежки, якими всі ми йшли в одинцяту годину з її „страшними наслідками".

В цьому, і **тільки в цьому,** полягає ціле значіння порушеної в наголовку теми, в інтерпретації голови новоповсталої „Рідної Хати" на Волині.

І варто над цим подумати всім, а, передовсім, авторам тої теми.

Олександер Ковалевський.

Бріян і Паневропа.

Голоси европейської преси.

Паризька ґазета „Матен" подав відомість, що Бріян підчас нарад ради Ліґи Націй в Мадриді одержав згоду численних европейських державних мужів на свій плян утворення Злучених Держав Европи. Ґазета пише, що при переведенні в життя цього пляну насамперед треба буде подбати про централізацію ріжних кредитових джерел Европи на користь европейських ринків як продукції, так і споживання. В області політичній розходилося би о забезпечення сталих відносин через заведення інтернаціонального війська.

Орґан анґлійської партії праці „Дейлі Геральд" звертається проти пляну Бріяна. Ґазета пише: „Бріян зробив кепську прислугу світовому мирові, витягнувши з запорошеного та забутого кутка плян господарського та політичного обєднання Европи. Британський уряд не буде підтримувати жадного пляну, який має на меті утворення відокремлених і ворожих собі єдностей. Закордонна політика анґлійського робітничого уряду має ширшу підставу, а саме інтернаціоналізм, якого границі лежать не в Европі і не в британській світовій державі".

В Німеччині проти пляну Бріяна дуже гостро виступила вся права німецька преса. Ґазета Ґуґенберґа „Дер Таґ" пише, що „славетні Злучені Держави Европи" Бріяна це не що інше, як спроба утревалити французьку перевагу в

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ

Москва і Ленінград.

Враження.

I.

Хлопчаки до черевиків, таксі й „ізвощики". — 2½ міліона душ. По три родини в одній кімнаті. — Церкви. — Крамниці. — „Очереді".

Нарешті в другому році мого перебування на Радянській Україні знаходжу час і нагоду поїхати до північних столиць і подивитись на „правдиву" Росію. І хоча в кишені маю вже залізничий білет за границю, а куфри і валізки спаковані — однак охотно приймаю запрошення взяти участь в Музичному Конґресі в Ленінграді як преставник Харківської Держ. Опери. Отже перепаковую валізки, замісць в шепетівський поїзд сідаю у ваґон Севастопіль—Ленінград — і за вісімнацять годин висідаю на Курському вокзалі в столиці Р. С. Ф. С. Р.

Перше враження, яке почуваю в Москві, зразу підносить її вартість у моїх очах: хлопці, які чистять перед двірцем черевики, беруть два рази більшу „таксу", ніж у Харкові. Отже: пізнати столицю! Але друге враження більше неґативне: ні одного пристойного — або бодай півпристойного таксі. „Моделі" з р. 1900. Зате ряд „ізвощиків"; вправді екіпажі чисті і навіть на „дутих" — але такі малі, що з двох осіб ледви-ледви поміститься півтора; а тою половиною, що лишається поза межами „ізвощика" — страшенний клопіт!

Крик, рух, гамір, дзвінки десятків трамвайних ваґонів, проникливі сиґнали автобусів і автомобілів, великий вуличний рух прохожих, все те зразу кидається в очі й у вуха. Ця маса людей, яку видно на вулицях, — головно в годинах, коли кінчиться праця в установах — підтверджує, що вислід останнього перепису мешканців Москви: два і пів міліона душ — правдивий.

І правдивими мусять бути історії, які оповідають у звязку з мешканевою крізою в Москві: що в деяких кімнатах живуть по дві або і три родини, а на люксус: бути власником трьохкімнатного помешкання з кухнею, можуть собі позволити (чи пак: їм на це позволять!) тільки дуже нечисленні одиниці. Нема нічого лекшого, як заміняти одну кімнату в Москві на чотири напр. у Київі чи навіть в Ленінграді.

Вертаю до московської вулиці. Вона тільки в самому центрі міста робить европейське враження. Впрочім — як у всіх більших російських містах. Побіч модерного чотири- чи пятиповерхового будинку — партеровий, старенький дімок, з городом, стайнями і т. д., побіч з найновішими американськими автомобілями заграничних амбасадорів або комуністичних проводирів, малі, типові російські селянські фіри; побіч з Гранд готелем, в якому найдете всякий комфорт і якого 99 відсотків гостей творять чужинці, — можете на отвертій вулиці купити всякі споживчі продукти, від огірка до смаженої курки. Отже: тип напів східнього міста. Враження ще підносить публика на вулиці. Бачите елеґантного, після останньої моди вбраного громадянина (аґа! тільки що вернувся з заграниці!) — а поруч з ним якогось башкіра чи іншого ботокуда в своїй національній одежі, в завої на голові і плащі, якого позаздрити могла би кожна випозичальня театральних та маскарадових костюмів.

Не знаю, чи є якесь місто на земській кулі, яке має стільки церков, що Москва! Не даром кажуть, що в Москві є „сорок разів сорок" церков. Я їх вправді не числив, — але бачив їх на кожному кроці. Всі на зовні досить подібні одна до другої, зі знаними „банями", які здебільша криті золотою бляхою. (Оті золоті, московські бані видно вже здалеку, коли поїзд зближається до Москви.) А крім тих кількасот церков — ще маленькі каплички, обвішені іконами, так, що з-під них стін не видно. Але самих капличок трудно побачити: вони втиснені між великими високими домами, які пригнітають їх і своїм виглядом і духом часу, в якому повстали. Коли іде чоловік вулицею, нараз його око вдарить якийсь блеск, і тільки тоді спостерігається золоту баню і золоті двері кількасотлітньої каплички, схованої між двома модерними домами. Коло неї на вулиці, обовязково стоїть або клячить, молиться і бє поклони кількох людів.

І тепер ще видно, що Москва була колись важним купецьким центром. Крамниць тьма-тьменна. Звичайно, — інакше нині виглядали, інші в них були товари, інші перед революцією продавці. Тепер майже всі крамниці — державні або кооперативні. Найбільші підприємства є: Ґ. У. М. („Ґосударственний Універсальний Маґазин") і „Кооператива московських торговців". Перший з них займає весь величанський будинок на Красному (червоному) майдані, напроти Кремля. Будинок подобає на три чи чотири ряди крамниць, побіжні пасажі і містить в собі кількасот крамниць Гума. В одній із них бачу за виставовим вікном прегарні вироби російського народнього кустарства. Входжу, щоби оглянути їх ближче і питаю про ціну великого, може

европейському континенті. Рівночасно має бути здушене всяке бажання що до ревізії версайсько- го договору. „Дайче Таґесцайтунґ" пише, що Бріян умисне висунув тепер цю ідею, бо уважає, що це може дати Франції кориснійше становище при переведенні фінансових та господарсько-по- літичних переговорів з Америкою. Крім того цей плян мав би утревалити відносини, витворені мировими договорами. В Злучених Державах Европи Німеччині дали би ролю промислового продуцента й зруйнували би таким чином про- дукційну підставу німецького сільського госпо- дарства.

Орган італійського фашизму „Трібуна" пише про плян Бріяна між іншим таке: „Чи не треба думати, що добрі заміри й добра воля, які можна би ужити при розвязанню конкретних питань між державами, викривлюються й утруднюються цим спортовим походом дипльоматично-журналістичного пацифізму, що виходить то з Женеви, то з Парижа, то з якої іншої столиці.? Фашистівська Італія, яка живе в Европі й не може відділитися від неї, мусить з занепокоєнням дивитися на таке уперте викривлення конечностей Европи реторичною ідеольоґією".

Лист до митрополита Діонизія.

До Його Блаженства Митрополита Діонизія
у Варшаві.

Ваше Блаженство!

Постановою св. Синоду Православної Церкви в Польщі, в серпні минулого року, покликано нас, нижче підписаних, до складу Митрополитальної Ради, як представників православного українського громадянства. Ми взяли участь з сесії Митрополитальної Ради 22—24 серпня 1928 року.

В добрій вірі приняли ми заклик вищої церковної влади до спільної праці над упорядкуванням церковного життя, вбачаючи в цьому запрошенні початок реалізації тих приречень, які дали Ви, Владико, ца нараді з Вами представників українського громадянства 1. липня минулого року.

У факті нашої участи в Митрополитальній Раді хотіли ми бачити початок ліквідації попередньої боротьби церковної влади з законними домаганнями українського народу, мінімум яких був узгіднений підчас згаданої вище наради з Вами.

В Митрополитальній Раді участь взяв і голова українського Церковного Комітету, д-р Арсен Річинський.

Всі ми увійшли до Митрополитальної Ради, свідомі тієї відповідальної праці, яка нас чекала, йшли до тієї праці, глибоко відчуваючи той тяжкий стан, в якому знайшлася наша церква, оточена небезпекою наступів та спокус зовні й незгодами та боротьбою внутрі. В цій свідомости старалися ми у виступах і внесках своїх в М. Раді усунути все те, що могло викликати загострення розбіжних стремлінь окремих національних груп вірних. В праці своїй застосували ми тактику найдалі ідучого компромісу, відсуваючи на другий плян навіть ті наболілі питання, які нас, як представників українського громадянства, найбільше обходили. Ми сподівались, Владико, що Ви тактику нашу зрозумієте і належно оціните, як оцінили її ті члени М. Ради неукраїнці, які незаанґажовані були в церковно-політичній акції Р. Н. О.

Однак ми завелись у своїх надіях. Ані в запрошенні нас до участи в М. Раді і в енунціяціях, виданих з приводу цього підлеглими Вам органами, ані у відношенні до нас на самій сесії М. Ради не бачили ми нічого такого, що дало би підставу припускати, що запрошення наше є лише актом педагогічно-виховуючого характеру відносно „самочінных руководітелей украінскаво церковнаво движенія", як то сказано в постанові Синоду з дня 15-го квітня б. р.

Історія нашого запрошення й усі факти, з нею сполучені знайшли своє пояснення у відкритому листі до Вас, Владико, одного з підписаних під цією заявою члена М. Ради посла Ів. Власовського. Ми можемо тільки підтвердити усі ті факти, які наведені у згаданому листі: змушені одначе з усією рішучістю підчеркнути тут ту незрозумілу і нечувану у відношенні Архипастиря до своєї пастви нещирість та мінливість, які так яскраво помітні у Вашому відношенні до української церковної проблеми.

Бо як зрозуміти можна, коли один і той самий факт запрошення до складу М. Ради представників українського громадянства знаходить в публікаціях вищої церковної влади два взаємно себе виключаючі освітлення? Коли при запрошенні оголошується, що вводиться до складу М. Ради „відомі своєю відданістю церкві та знанням її потреб авторитетні представники громадянства", а по упливі кількох місяців оголошується, що ці авторитетні представники були лише „самозванними руководітелями украінскаво церковнаво двіженія" з „окамєнимі душамі", — деж правда, Владико? Які і коли саме зайшли факти, що могли виправдати оцю раптовну зміну в оцінці людей? Не можнаж думати, що високе владичне становище Ваше управнює Вас до такого легковажного помітування чужим імям! Або як зрозуміти те, що приречення, які дали Ви нам на нараді 1. липня м. р., по упливі двох місяців після цієї наради відкликуються, признаються неактуальними, неможливими до здійснення і навіть находять з Вашого боку таку інтерпретацію, яку можна назвати лише глумом над дорогою нам ідеєю, як то було підчас нашої конференції з Вами 24-го серпня м. р., заразже по скінченні сесії М. Ради. Ми перемогли почування болю і жалю, що винесли з Вашої митрополичої палати після цієї конференції, а не виступили заразже з М. Ради, через те, що сподівалися ще, що коли не до нас самих, то до цілої М. Ради, як вищої дорадчої інституції церковної відноситеся Ви, Владико, з належною повагою. Ми чекали наступної сесії М. Ради, яка повинна була відбутися вкінці вересня, щоб на ній поставити церковну справу українську у всій широчині. Але заповідженої сесії не скликано з незалежних ніби то від Вас, Владико, причин, про що разом з іншими членами М. Ради одержали від Вас повідомлення і ми „самочінные руководітелі украінскаво двіженія". Не будемо входити тут в оцінку цих „незалежних причин", але нехай буде вільно нам висловити наше переконання, що Вам, як предсідникові М. Ради, неможливість скликання слідуючої сесії М. Р. не справила особливої журби. Бо для Вас і для Ваших цілей було досить і попередньої сесії: вона вповні Вами використана. Це й спричинило вихід зі складу М. Ради двох її членів, представників українського народу, П. Артемюка і А. Річинського. П. Артемюк, котрий входив в секретаріят М. Ради, оголосив в пресі листа, з якого видно, що офіційний протокол серпневої сесії М. Ради в деяких пунктах не відповідає протоколові, зложеному секретаріятом М. Ради.

Одночасно з П. Артемюком публично заявив 4. XII. 1928 р. про свій вихід з М. Р. і голова Українського Церковного Комітету, д-р Арсен Річинський, хоч постанова Синоду з 15-го квітня б. р. і каже, що д-р Річинський був виключений Синодом з М. Р. ще I. XII. м. р. Постанова ця до акту 15-го квітня ц. р. чомусь не була оголошена, що й викликало серед громадянства певні думки і підозріння. Ми, нижче підписані, і на цей раз все-ж таки зі складу М. Ради не виходили.

А тимчасом у згоді з певною політикою на церковних вершинах ішла робота Ваших мужів довіря на церковних низах. Ці мужі довіря, імена яких усім відомі, обсіли всі впливові становища в церковному управлінні на місцях і роботою своєю глибоко деморалізували рядове духовенство і народ. Бо чим, як не деморалізацією можна назвати такий факт, коли разом з урочистим архипастирським посланієм Вашим, яке проголошує великої ваги і значіння заклики і ідеї, розсилаються з Вашого відому і дозволу довірочні консисторські листи, що за нівець зводять усі ідеї і кличі посланія? Або як назвати аранжування ріжних протестів проти домагань українських, роблене нераз по команді згори усім церковно-адміністративним апаратом, коли втягується до такої акції усе рядове духовенство, без огляду на особисті його погляди чи переконання в цій справі? Коли додати до цього той терор у відношенні до співчуваючого українським національним стремлінням духовенства, якого уживає церковна влада в формі ріжних слідств і заборон, коли взяти під увагу систему виховання майбутніх пастирів в атмосфері нідозрілого трактування усяких проявів української національної думки, як то бачимо у Варшавському інтернаті студентів теольоґів, тоді ясно буде, до якої руїни йде при сучасній систе-

---

дерев'яного змія, в типічних для російського дерев'яного кустарства красках: червоно-золото-чорних. Ціна дуже низька: 10 рублів; але рівночасно мені заявляють, що ті вироби продається тільки за чужоземну валюту, себто: не десять рублів, а пять долярів. Значить, продаж обчислена виключно на чужоземних туристів, яких тепер чимраз-то більше приїжає до Росії. В склепі, який крім тих російських виробів має відділ всякої старовини великої мистецької вартости — преґарна порцеляна, шовки, перські килими, і т. п. — бачу, як саме якісь американські подорожні, при помочі переводчика закуповують м. і. старинні ікони. Мимохіть усміхаюся на думку, як ті ікони будуть виглядати повішені — звичайно: на середині стіни! — на двацятому поверсі в Ню-Йорку чи Шікаґо, може між шкурою тигра, купленого в Бенґалю з одної сторони, та найновішою „картиною" Кандінського чи різьбою Архипенка з другої!

Не зважаючи на силенну силу крамниць, усі вони стають добре знайомі, якщо лише оглянеться вистанові вікна — десяти з них. Цілковита одноманітність товарів; те саме, що має одна крамниця, має і відповідна друга. Стандаризація! Всюди бачите ті самі взори матеріялів, ті самі моделі обуви, ті самі тоалетні вироби і ті самі ціни. І так, готове мужеське вбрання, з дуже поганого матеріялу і ще поганіше зроблене (часто трапляється, що напр. один рукав є довший від другого) коштує 50—70 рублів (2 рублі один доляр), пальто „демісезонне" 70—100 рублів, пара черевиків 25—35 рублів. З артикулів жіночих: метр „крепдешини" 12 рублів, пара панчіх (не шовкових) 6—12 рублів, пара рукавичок 7 рублів і т. п. Коли однак хочеться мати якийсь матеріял не такий, як його видно в усіх крамницях, якісь черевики інші і кращі ніж ті, що їх всі носять, — взагалі все те, чого не можна дістати в державних чи кооперативних склепах, — дістанете у приватних купців. З застереженням: і в них не дістанете всього, чого забажали би, а лише дуже малу частину того. Ціни в приватних крамницях майже вдвоє більші, як в державних. Можете там дістати правдивий анґлійський матеріял по... 50—75 рублів за метер; в колишньому найкращому московському магазині обуви, який і досі лишився приватною крамницею, на Кузнецькому мості, бачите преґарні черевики мужеські та жіночі, яких не постидались би магазини Берліна чи Парижа; вони коштують „лише" 50—70 рублів (25—35 долярів), і т. д. Це, що розповідається за границями Совітської Росії та Радянської України, буцім-то після революції не істнують там ніякі приватні склепи і ніяка приватна власність — одна з тих казочок, які вже від років кружляють про ту майже мітичну країну — С.С.С.Р.

Ще кілька слів про „універмаґ" — Універсальний магазин", на Театральному майдані. Щось у роді берлінського Вертгайма чи віденського Ґерніґросса — в мініятурі. Принцип той самий: магазин, в якому можете все дістати, від шпильки до фортепяну, від штучних квітів до живих риб.

І тут, як і там, є і ліфти і цукорня (уладжена з великим смаком), і навіть той самий специфічний запах великих крамничних домів західно-европейських столиць. Тільки ріжниця у самій „есенції": в „Універмазі" не бачите інших річей, як одноманітний крам усіх московських маґазинів.

Ще одна засаднича ріжниця між російською столицею та метрополіями західної Европи: брак світляних реклям. Коли зах. Европа з кожним роком, кожним місяцем чимраз більше ними залита і вечером центральні вулиці Берліна чи Парижа представляють собою справді величаву світляну картину, цілу симфонію світляних ефектів і можливостей, — Москва ще далеко не доросла до того рода реклям; рідко-де видно кіно або ресторан, які тим способом хотять на себе звернути увагу прохожих. Зрештою не дивниця, чому в Москві ні кіна, ні ресторани, ні склепи не потребують якимсь спеціяльним способом (яким м. і. є світляна реклями — і кожна реклама взагалі) звертати на себе увагу. Вони всі до того переповнені, що на обід в ресторані приходилося мені нераз чекати по пів — і більше години, поки його взагалі можна було замовити. А потім — друге стільки, поки його подали. Те саме в крамницях, де часом для куплення дрібниці треба добрих 10—15 хвилин постояти в „очереді" (черзі). „Очереді" обовязують скрізь: так при театральних касах як і при трамвайних стаціях. І ніде правди діти, що публика витримує їх зразково і сама стежить за порядком.

Москва (подібно як Харків) була вправді і до революції великим містом, а проте зовсім не приготованим, щоби стати столицею С. Р. С. Р. Тепер вона не може дати собі ради ні з так двома і пів міліонами постійних мешканців, ні напливом приїжжих, десятки тисяч яких викидають щодня потяги з усіх країв величезної держави. І тому мешканева криза, тому це переповнення у трамваях, автобусах, кінах, ресторанах і тому ті очереди.

ві церковного управління наше церковне життя.

Вже від часу розмови нашої з Вами, Владико, 24-го серпня м. р. видно було нам, яка прірва росте між Вами і Вашою паствою українською. Одвак ми високо цінили і цінимо той скарб, яким була, є і буде для нашого народу православна церква, незалежно від того, які кустоші стоять коло цього скарбу. Занадто цінним було для нас збереження гармонії і традиційного зв'язку поміж національними стремліннями і сподіваннями та духовно-релігійними настроями і переживаннями віруючого українського народу. А до того занадто важливі питання стояли на черві розпочатих передсоборних нарад М. Р., на яких ми повинні були піднести свій голос. Отже всі ці причини наказували нам, нижчепідписаним, не виходити з М. Ради, хоча виглядів на можливість нормальної праці, в ній були дуже й дуже слабі.

Але тепер настав час, що ми не можемо зоставатися в М. Раді і рахуватися надалі її членами. Постановою Синоду, з дня 15-го квітня ц. р. відлучено від церкви і анатемовано б. члена М. Ради, голову Церковного Комітету, д-р Арсена Річинського. Відлучено його не за порушення догматів і канонів церкви, а за працю над оздоровленням життя церковної громади, яку разом з нами і серед нас провадив він, згідно з наказами свого сумління, не для власної користи чи вигоди, лише на пожиток свого українського народу та на славу Церкви-Матері.

Канонічна безпідставність та штучна аргументація цього нечуваного акту почасти знайшли і ще знайдуть належну оцінку на сторінках преси і в ухвалах та протестах ріжних зборів православних парафій і українських громад. Навіть неподіляюче засадничих позицій і стремлінь д-ра Річинського російське громадянство і преса солідаризувались в оцінці, як самого акту відлучення, так і його мотивів і підстав, з думкою українців. Ми сподіваємось, що в свойому часі цей акт надужиття церковної влади буде предметом суду Краєвого Собору православної церкви в Польщі. Тепер разом з усім національно-свідомим віруючим громадянством українським ми приєднуємося до протесту, який буде внесено в тій справі до патріярхів та предстоятелів інших православних автокефальних церков. А до того часу, доки справедливість не буде привернена, доки дух старозавітної помсти і нарути панує в чинах церковної влади, замісць духу евангельської любови, вважаємо присутність нашу серед Ваших дорадників зайвою. Голосу нашого Ви не послухаєте, Владико, як не слухали його досі.

Отже ми сповняємо тільки свій моральний обовязок, коли засвідчуємо отверто оцим листом перед Вами, Владико, і перед всією православною громадою вірних, що ті діяння Арсена Річинського, за які відлучено його від церкви, не були відокремленою його особистою акцією. Ми всі нижчепідписані були учасниками і організаторами тих церковно-народніх зїздів та обраних ними органів, що їх згадує постанова Синоду, з дня 15-го квітня ц. р. В цій участи нашій не бачимо ми ніяких нарушень церковних канонів та наших обовязків відносно церкви.

Подаючи вище наведене до відома Вашого Блаженства, заявляємо, що з сьогоднішнім днем складаємо з себе звання членів Митрополитальної Ради. Усі наболілі питання життя української пастви православної церкви в Польщі вважаємо в діяльности вищого церковного управління нерозвязаним і занедбаним. Для успішнішого і згідного з інтересами нашого народу і традиціями та канонами церкви вирішення цих питань і надалі, в міру сил і розуміння свого, будемо працювати разом з православним громадянством українським з твердою вірою, що чиста ідея національно-релігійного відродження українського народу, як це вже нераз було в його історії, вийде світлою і переможною.

Дня 24. червня 1929 р.

М. Черкавський, Ів. Власовський, Віктор Соловій, Сергій Хруцький.

Демонстрація італійської фльоти.

З Мадриду повідомляють, що до порту в Лісабоні приплила велика італійська ескадра, яка має в свойому складі 30 воєнних кораблів. Прихід цеї ескадри уважають тут швидше за демонстрацію, ніж за просту візиту. Мусоліні хоче зробити певний натиск на Португалію, бо вона відмовилася допустити до своїх кольоній 50.000 італійських емігрантів. Португальський уряд віддав домагання Італії на розгляд Ліґи Націй.

ПОВІНЬ.

Станиславівське воєвідство,

Дня 13. липня вечером повеневе положення у станиславівському воєвідстві було таке:

Пов. Городенка: Вода в Дністрі в Незвиськах піднялася на 3·35 м. понад норм. висоту. Евакували дві хати. **Пов. Косів:** Ріка Рибниця забрала три мости між Яворовом і Соколівкою, в Косові та Рожневі, а ушкодила міст у Смодному між Косовом і Кутами. В Рожневі залитих 16 хат. Ріка Пістинка залила в Пістині 20 хат. Черемош залив у Кутах 15 хат. Мешканців тих хат евакували. Потік Наратин ушкодив дуже дорогу на Буківці та загрозив почт. урядові в Ясенові Гор. Вихор і води попереривали телеф. комунікацію із Зеленим, Кривополем, Жабєм, Ясеновом Гор., Яблоницею, Стібном і Розтоками. **Пов. Сколє:** Наслідком виливу ріки Стрий у Синевідську Вижнім залитих 150 моргів поля, з того 120 орного, решта левади. Опір залив около 75 моргів поля, з того 30 моргів ріллі, решта левади. **Пов. Станиславів: Ріка Луква та Луквиця виступила з берегів, залила поля й пасовиска. Дністер вилив біля Маріямполя і залив дооколичні поля, забрав сіно та фашини. В Залукві розібрали 4 будинки, аби не забрала їх вода. В Побережі, на присілку Баранівка, усунули живий інвентар, бо Дністер загрожує присілкові.** — Шкоди в землеплодах великі. **Пов. Товмач: У Довгім вода піднеслася на 5 м. понад норм. висоту і заподіяла шкоди в городах і полях. Залитих около 500 моргів левад і 800 моргів поля й городів. Пов. Жидачів: Дністер підноситься і виступає з берегів у нижче положених місцях. Комунікація на дорозі до Калуша біля Мельнича та на дорозі Жидачів-Стрий** і далі перервана. Пов. **Надвірна:** Шкоди, заподіяні першими водами в ночі з 11. на 12. липня, виносять у повіті кругло 357.000 зол. Пов. **Рогатин:** У Поплавівці з причини виливу Дністра евакували три сімї. Залиті надбережні пасовиска. Вода в Гнилій Липі, Свиржі та Нараївці виступила з берегів і в долішній части залила пасовиска. Пов. **Жидачів:** Стан води на Свічі 4.66 м. понад норм. висоту. В Сулятичах вода підноситься. Пов. **Стрий:** Наслідком хмаролому в околиці Любінки місцевий потік забрав кілька хат. Вода заподіяла шкоди в городах. У Братківцях вилив потік Журава та затопив 70 моргів поля і 130 моргів левад. Ріка Колодниця залила 10 хат і 12 хат у Голобутові.

Тернопільське воєвідство:

Повінь, спричинена останніми зливними дощами, навістила також тернопільське воєвідство, хоч у менших розмірах. Дня 12. липня сплила вода з гір Вороняки та залила поля в околиці Ляцького Малого, **золочівського повіту,** де заподіяла шкоди на полях на яких 25.000 зол. Того ж дня сплила вода з Вороняків до **Золочева** та залила деякі вулиці й кілька домів. Воду з домів випомпували. В **бучацькім** повіті виступила вода з Дністра біля Устя Зеленого, досягаючи 3.65 м. понад норм. висоту. В **бережанськім** повіті вилила Золота Липа, залила левади в Гниловичах і Потуторах. Населення із загрожених місцевостей евакували. На відтинку Козова-Криве завалився дерев'яний міст.

Львівське воєвідство.

З **Перемишля** прийшли вісти, що вода на Сяні, яка ще в неділю сягала до 4.80 м., опала вже більше як на 1 м. Найбільше потерпіли наслідком повені: Кривча і Руське Село. Також біля Сянока води в ріках зменшуються.

Поміч жертвам повені.

Рада міністрів у Варшаві під проводом мін. Цара ухвалила признати жертвам повені на навіщеній території 100.000 зол. до диспозиції мін-ства внутр. справ і 50 тис. зол. до диспозиції мін-ства публичних робіт.

Вічевий і орґанізаційний рух.

Збаращина.

Повітовий Народній Комітет УНДО на збаразький повіт скликав на пятницю 12. липня ц. р. повітове віче **в Збаражі** для обговорення теперішнього політичного положення і вислухання звідомлення з діяльности Української Парлямен тарної Репрезентації. Віче отворив голова Пов Народнього Комітету п. Іван Ткачук син Віктора, господар з Красноселець, витаючи прибувших на віче послів. Він описав і проводив, а секретарював п. Василь Черніявський, секретар Повіт. Нар. Комітету в Збаражі. Звідомлення з діяльности Української Парляментарної Репрезентації зложив у півтораґодинній промові **посол Антін Кунько,** звертаючи передовсім увагу на ці справи, що дотикають наших хліборобів. Опісля промовив **посол д-р Степан Баран** про наше політичне положення в Польщі. Зокрема обговорив бесідник наші внутрішні політичні відносини від хвилі останніх соймових виборів. Головно звернув увагу на потребу єдиного українського національного фронту та з чиєї вини того фронту нині нема. Ця промова зробила враження, бо наші селяни на Поділлі є рішучо проти всякого розєднання і проти ширеної радикалами демагогії. Ухвалено признання для Української Парляментарної Репрезентації і закінчено віче відспіванням національного гимну.

Воєнні приготування Злучених Держав.

Державний секретар військових справ передав військовій комісії палати послів проект закону, який уповажнює президента заряджувати таємні закупна матеріялу для війська та фльоти, коли цього буде вимагати публичний інтерес.

Англійська морська база в Сінгапурі.

На запит одного з послів Мекдональд заявив, що його уряд буде далі будувати воєнноморську базу в Сінгапурі. Він додав, що в цій справі зробить окреме повідомлення палаті.

НОВИНКИ

— **Поліція в „Рідній Школі".** Дня 12. липня ц. р. поліцай Шакальський з 2 агентами сконфіскував на припоручення львівського гродського староства брошуру Івана Герасимовича п. з. „На тривогу! Основи української нації загрожені". Знаменне, що ця праця друкована була фейлетонами в „Новому Часі" і там точно цензурована, а сконфісковані в „Новому Часі" місця в брошурці пропущені. Як відомо, брошура Івана Герасимовича обіймає богатий матеріял з области українського шкільництва під Польщею на основі самих-же найновіших офіціяльних польських даних.

— **Шануймо себе, а нас будуть шанувати!** Пишуть нам: Дня 12. липня 1929 р., в день св. Петра і Павла, городський суд у Мостиських визначив процесові розправи для українських селян, а саме: 1) до ч. спр. С. І. 80/29 Шуробур с. Конюховський, селян українців з Чижевич; 2) до ч. спр. С. II. 145/29 Панилик с. Жила, селян українців з Малнова; 3) до ч. спр. С. І. 136/29 коп. „Єдність" в Золотковичах с. Петро Галавин в Золотковичах. Ці справи заступав у цей-же день місцевий адвокат-українець...

— **Знову обманства з конвертами.** Емерит Шпичка Пій з Обертина повідомив львівську поліцію, що якихсь двох обманців приступили до нього біля чсл. консуляту при вул. Третього Мая та сказали, що полагодять йому справу в консуляті. Вони взяли в нього 17 дол. і 220 зол., які вложили до коверти, котру йому потім віддали. Коли оба відійшли, Шпичка заглянув у коверту та найшов там тільки шматка паперу. — Іван Куличковський з Козови (пов. Бережани) приїхав у якихсь справах до еміграційного уряду у Львові при вул. Кармелітській ч. 4. Тут приступило до Куличковського двох людей та сказали, що полагодять йому справу. Куличковський дав їм 5 дол. і 160 зол. у готівці. Ці гроші обманці вложили у коверту, по хвилі віддали її та казали Куличковському підождати. Як оба відійшли, Куличковський переконався, що в коверті, замість грошей, був покраяний папір.

— **Арештували „обручкаря".** На Замарстинові арештувала поліція 30-літнього Фр. Таубелеса, що недавно продав на вулиці у Львові Юлії Шумлянській металеві обручки як золоті.

— **Самовбивство на Погулянці.** В лісі на Погулянці найшли тіло мущини з перестріленою головою. Біля трупа лежав револьвер системи „Фортуна" та спалені документи. Здогадуються, що самовбийник — це державний урядовець; він мав на собі порядне чорне убрання, повстяний капелюх та білі рукавички. Ідентичности самогубця не стверджено.

— **Пожежі.** В Переспі (пов. Сокаль) повстав вогонь у громадській шопі та перенісся з причини сильного вітру на дальші будинки. Згоріло 6 хат і 16 інших господарських будинків. Шкоди є на 46.300 зол. — У Сокалі вибухла пожежа в домі Маєра Шпальтера. Вогонь розширився і знищив 7 домів із деревляними будинками на загальну шкоду 147.500 зол.

— **Бурі і громи.** В селі Мшанець (пов. Теребовля) лютував борвій, що зірвав крівлю зі стодоли та вбив 12-літнього пастуха Ів. Сокільницького, що там був скрився. В Грималові згоріли від грому три доми, вихор збурив 9 стоділ і маєток та ушкодив палату гр. Волинського. В Лопатині (пов. Радехів) борвій знищив 12 будинків. У Будилові (пов. Бережани) згоріла стайня з худобою. В Городищі від грому згоріла хата і стодола Марії Волянської та будинки Мих. Трача.

— **Град.** У ярославськім повіті впав град, від якого найбільше потерпіли громади: Пискорович

вичі, Тепличі, Дубровичі та Слобода. Втрати ду-же великі, земні плоди знищені від 20—100 відс.

— **Розвязання краківської Каси Хорих.** Пред-ставник Окружного Уряду Обезпечень у Львові Нець привіз до Кракова письмо, на основі якого всі уряди краківської Каси Хорих розвязуються. Рівночасно Нець зложив письмо, яким іменова-но д-ра Колькевича, маґістратського урядовця, урядовим комісарем. Саме 14. липня ц. р. краків-ська Каса Хорих мала святкувати свій 40-літній ювилей.

— **Бувш. французький міністр засуджений на 2 роки.** Париський карний суд засудив бувш. французького міністра скарбу й сенатора Кльо-ца на два роки тюрми та грошеву кару в сумі 30.000 франків. Кльоц допустився численних де-фравдацій та обманств і видавав чеки без по-криття.

— **Бельгійського короля обікрали в купелі.** В Марія Керк біля Остенди обікрадено бельгій-ського короля і його адютанта підчас купелі. Як оба вернули до кабін, переконалися, що зло-дій зревідував докладно їх одяги та забрав їм золотий годинник вартости 10.000 фр., золотий дуже дорогий ножик і портфель із 500 фр. готів-ки. Король і адютант були в цивільних одягах.

— **„Юнтін Бовлер".** Англійські часописи од-р-жали вістки, що літак „Юнтін Бовлер", який із Шікаго летів до Европи, застряг серед ледів Лябрадору. Він жде на погоду, яка стопить леди й очистить таким чином місце, потрібне для старту.

— **Замах на мін. Гендерсона?** Агенція Райтера принесла вістку з Англії, що двох людей конче хотіло дістатися до секретаря закордонних справ Гендерсона. В одного з них служба бачила ре-вольвер. На сторожі біля резиденції міністра у-ставили озброєну поліцію.

— **1.000 людей жертвою вибуху.** У місцевости Янанфу, в Китаю, вилетів у повітря склад аму-ніції. Згинуло 1.000 китайців. Легко ранений а-нглійський консуль. Будинки англійського консу-ляту та католицької і протестантської місії знач-но ушкоджені. Вибух цей — мабуть діло агентів провідника повстанців Гю-Ю-І, якого відділи підходять до міста.

— **Спека в Ню Йорку.** Наслідком страшної спеки померло на вулицях Ню Йорку 10 людей на сонішний удар. Около 20 людей, поражених сонішним ударом, бореться зі смертю в шпи-талях.

— **Родинна трагедія в княжому замку.** В Ме-діолані в своїм замку вдова по кн. Маляспіно вбила кинжалом своїх двоє нелітніх дітей. Потім тим-же кинжалом відібрала собі життя. Коли по-бачила це бувша нянька княжни, а тепер її служ-ниця Ротвебер, пішла до своєї кімнати, облилася бензиною, підпалила себе, а потім кинулася через вікно на вулицю. Згинула на місці. Причи-ною трагічного вчинку кн. Маляспіно було те, що вона програла ціле майно в Монте Карльо.

— **Велика Філядельфія.** Філядельфія вже від 10 літ має постанову про плян великої Філядель-фії. Але роботи не зачинали. Аж тепер, як Ню Йорк оголосив, що виготовив плян 20-міліоно-вого великого Ню Йорку, який мав би вирости за чверть століття, Філядельфія теж пробуди-лась. Місто покликало до життя окрему комісію, якої провід обняв любитель мистецтва Дж. Вай-денер. Тепер сподіваються, що та комісія виго-товить плян великої Філядельфії на недалеку будуччину. Вона має на меті подати також плян, як оживити і скріпити промисл у Філядельфії, аби дати їй підставу для зросту.

— **Американці за границею.** Американські кон-сулі за границею обраховують, що яких 400.000 американських горожан виселилось із свого краю і постійно живе за кордоном. З того числа найбільше, яких 150.000, живе в Канаді, а яких 32.000 в ріжних краях центральної і південної Америки. Понад 24.000 американців постійно жи-ве в ріжних краях Азії, 3.000 в Африці і 2.300 в Австралії. Решта розсіяна по всій Европі. У Франції рахують яких 26.000 американських го-рожан, які осіли там на постійний побут; в Ан-глії 12.000, в Італії 10.000, в Польщі 6.000, в Греції 1.200, в Німеччині понад 3.000; по менше в Че-хословаччині, Югославії, Румунії, Швайцарії, Мадярщині, скандинавських краях та Радянсько-му Союзі. Здебільша все те родовиті американці, які за кордоном найшли собі якийсь „бизнес" чи заняття. Натуралізовані горожани можуть жити за границею тільки деякий обмежений час, інак-ше тратять свої горожанські права в Америці. Хто напротязі 5 літ з того часу, як приняв горо-жанство, виїздить за границю і там поселюється на постійний побут, тимсамим може наразитись на те, що його горожанські папері уневажнять. В таких випадках закон приймає, що в нього не було серіозного наміру стати американцем. На-віть хто не мешкає постійно за границею, тільки живе там два роки або більше, може через те стратити американське горожанство, хіба, що докаже, що через якусь важну перешкоду не міг вернутись.

— **В дни 28. червня віддалилася з дому** Анна Уланівська, учениця III. курсу учит. семі-нарії в Бережанах, і досі весь слід по ній за-гинув. Хто знав би щось про неї, проситься ласкаво повідомити гр.-кат. парохіяльний уряд в Вільхівці, почта Бережани — за добрим ви-нагородженням. 84 3—3

Заведення Обезпечень умових Робітників у Львові пригадує обезпеченим умовим робітникам, що всякі домагання о чинитьби (за браку праці, як також о чинитьби зависимі від нездатности до заводо-вої праці (ренти неспосібности, інвалідське заосмот-рення, додаток для осіб, що потребують постійно опіки і помочі інших осіб, додаток на дитину, неспосібну до зарібковання, о одноразову відправу для обезпеченого з причини неспосібности та о поміч на дікування) на-лежить зголошувати в приналежній Касі Хорих (арт. 123. і слід. декрету П. Р. з 24/XI. 1927. р.).

Більшовицька ульт. нота до Китаю.

Невтральність Японії. — Дальша мобілізація бі-логвардійців.

Дня 13. липня доручено китайському шарже д'афер у Москві більшовицьку ноту, підписану Караханом. У ноті, м. і., сказано:

Остаючи вірним політиці мира більшовиць-кий уряд зголошує ще раз — без уваги на на-гальну провокаційну акцію з боку китайської влади — готовість увійти в порозуміння з Ки-таєм у всіх справах, які торкаються східно-ки-тайської залізниці. Одначе ці переговори мож-ливі лише під умовиною, що негайно будуть ви-пущені на волю більшовицькі горожани та що будуть відкликані всякі нелегальні акти китай-ської влади. Тому більшовицький уряд пропо-нує: 1) негайне скликання конференції в справі управильнення всіх питань, що торкаються сх.-китайської залізниці, 2) щоби китайська влада зреклася всякої акції самоволі у відношенні до сх.-китайської залізниці, 3) щоби арештованих горожан негайно випущено на волю, а китайська влада щоби заперестала всякі переслідування й репресії у відношенні до горожан і більшовиць-ких інституцій. Більшовицький уряд взиває мук-денський і національний китайські уряди, щоби добре розглянули всякі поважні наслідки, які могли би повстати з відкинення цих предложень СРСР. Більшовицький уряд заявляє вкінці, що ждатиме три дні на відповідь китайського уря-ду й упереджує, що колиб не дістав вдоволя-ючої відповіди, мусітиме взятися за інші засоби оборони справедливих прав СРСР.

Віденські часописи повідомляють із Шан-гаю, що манджурська влада на місце звільнених більшовицьких функціонарів сх.-китайської за-лізниці приняла на службу 80 російських монар-хістів, між якими чимало бувших офіцерів цар-ської армії. „Юнайтед Прес" повідомляє з Хар-біна, що китайська влада арештувала в Ман-джурії 700 більшовицьких горожан, яких від-ставили до більшовицького кордону під замітом ведення комуністичної пропаганди. Вісти, які приходять із Манджурії, вказують на небезпеку вибуху війни між Китаєм і СРСР. Біля більшо-вицького кордону сконцентровано 3 манджурські бригади кінноти та відділи еміґрантів-білогвар-дійців.

Японський уряд не дістав досі урядового потвердження вістей про більшовицький ульті-мат до Китаю. Японське мін-ство закорд. справ зазначує, що в більшовицько-китайськім кон-флікті буде строго невтральне, хоч готове запев-нити охорону інтересів японських горожан і не допустити до того, щоби заколот поширився на південь від Шангшун. Японська військова влада не вірить, щоби прийшло до війни між СРСР і Китаєм. Ця влада вважає більшовицький ульті-мат актом, якого метою наклонити Китай ввійти в переговори.

—o—

Анґлія зачинає переговорю-вати з СРСР.

Англійський міністр закордонних справ Ген-дерсон повідомив палату громад, що англійський уряд за посередництвом норвеського вислав більшовицькому урядові запрошення прислати у Льондон делегата, щоби передискутувати спра-ву навязання дипльоматичних англійсько-біль-шовицьких взаємин.

—o—

Електрифікація Польщі.

Мін. Квятковський директором електрифікаційн. підприємства.

З Варшави прийшли вістки, що тепер відбу-ваються адміністраційні наради в справі уділен-ня Гаріманові консорції концесій на електрифі-кацію 6 воєвідств у Польщі. Колиб умову здій-снено, директором того підприємства був би те-перішній міністр промислу та торговлі Квятков-ський.

—o—

Др. СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

виїздить 15-го ц. м. до села РОЗЛУЧ

турчанського повіта а від 1-го серпня до пла-стового табора на Соколі.

108 1—1

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румунський лей 0·05·00—0·05·50 французький франк 0·34·50—0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·20·00—43·50·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·20·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·60·00 10 російських рублів 46·70·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·50—0·63·00 5 австрійських корон 3·25·00—3·35·00, австрійський фльорен 1·65·00—1·67·00, російський рубель 2·60·00—2·70·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 35·25—36·25, пшениця селян-ська 00·00—00·00, жито галицьке 23·50—24·00, ячмінь га-лицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на живо 21·50—22·50, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галиць-кий 21·00—21·50, кукурудза румунська 30·00—31·00, ба-раболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—000·00 фасоля колірова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох пів-Вікторія 33·25—37·75, горох пільний 38·00—40·50, бобик 27·50—28·50, мішанка паст. в зерні 00·00—40·50, вика 35·00—36·00, сіно солодке краєве пресоване 6·00—7·00, солома пресована 28·75—29·75, гречка 28·00—29·00, льон 65·00—67·00, лубінь синій 25·00—26·00, ріпак озимий 00·00—00·00, мука пшенична 50 прц. 00·00—00·00, мука пшенична 65 прц. 75·00—76·00, мука житна 70 прц. 47·00—57·00, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука ку-курудзяна 00·00—00·00, отруби житні 16·00—16·50, отру-би пшеничні 17·25—17·75, крупи гречані 57·75—59·75, пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 42·00—43·00, пеллак 40·00—41·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 41·00—42·00, конюшина краєва 000·00—000·00, мак синій 120·00—130·00, мак сивий 90·00—100·00.

Зі спортового життя.

Перший розставний біг в честь поляглих: Маківка—Львів.

Нас просять подати додатково, що в першо-му українському розставному бігу на лінії Ма-ківка-Львів, який відбувся в неділю 23. м. м. зі стрілецьких могил на Маківці до стрілецьких могил на Янівському цвинтарі, взяли участь отсі пластуни-чорноморці: Сенів, Ґела, Турко, Полотнюк, Галібей, Ластовецький, Ковальський, Дурбак, Рак, Яросевич, Івахнюк, Харкевич, Ко-товнч, Бойтович, Шухевич, Хомяв, Корнеnич Гладкий. Штафета мала за ціль з посвяченої на головній могилі Маківки землі принести одну грудку в срібній чаші бігом на Янівський цвин-тар, де саме відправлялися поминки по поляглих. Біг тревав повних 13 годин (від год. 4 мін. 5 ра-но до год. 17 мін. 25 попол.). Траса виносила по-над 160 км. і її перебули змагуни пластовим бі-гом. На Янівському цвинтарі пластуни утворили шпалір, яким останній змагун (Гладкий) добіг до вівтаря і вручив чашу з освяченою землею о. мітратові Балюкові. Целебрант поцілував тричі чашу і передав її голові „Т-ва опіки над моло-дю". Це завершення штафетового бігу Маківка-Львів зробило на зібрані тисячні маси дуже глибоке враження.

Україна — Ревера 6:1 (3:1).

Цими й трьома попередніми змаганнями У-країна доказала, що вона тепер чи не найсильні-ший клюб в А-клясі львівської округи. Полума-ти тільки: Гакоах програла з українською дру-жиною 4:0, стрийська Погонь 6:1, Лехія вийшла щасливо 1:1, Ревера 6:1. Разом в цих чотирьох змаганнях другої черги за мистецтво А-кляси Україна стрілила 17 воріт, а сама дістала тільки 3, в тому 2 з карного, що оба були подиктовані неслушно! І взагалі треба сказати, що якби не сторонничість судіїв (у Стрию на змаганнях з Погонею, у Львові на змаганнях з Лехією і Ре-верою), то Україна повиннаб заняти перше мі-сце в своїй групі, бо вона малаб цілком певно найбільше здобутих пунктів і найкраще відно-шення воріт між усіма клюбами. Але справа львівських спорт. судіїв — це нині загалом ду-же болюча справа і вона мусить бути в найко-ротшому часі радикально оздоровлена, якщо пу-бліка не має стратити довіря до судіїв до-решти.

Вертаючи до змагань України з Ревероюі треба зазначити, що українська одинадцятка пе-ревизшала свого противника на цілу клясу. Тая змінилися відносини за один рік (в мин. році на весну Україна програла з тою самою Ревероюі у відношенні 10:0!) Дійсно українська дружина навчилася у важних змаганнях за мистецтво

таки немало і цього факту хіба ніхто не стане заперечувати.

З грачів України, що виборопи їй А-клясу вість у змаганнях з амбітними й сильними, до того деколи й брутальними клюбами і з нерідко крайно сторонничими суддями, слід назвати Новицького (ворота), Грещука і Скретоту (оборона), Борсука, Рака й Воробця (поміч), Сичова, Кобзяра, Лисика, Петрова і Жука (напад). В змаганнях з Реверою всі ті складові частини дружини працювали бездоганно — в міру своїх найкращих сил і знання (на крилі замісць Жука списався цілком добре Терлецький). Коли тільки Україна дістане чи вишколить собі ліпших і рухливіших крилових, то вже в найближчому році зможе сміливо компетувати на мистця групи.

По недільних змаганнях ситуація в табелі А-кляси (І. група) така: Польонія (15 пунктів, відношення воріт: 24:8), Яніна (9, 16:16), Ресовія (7, 17:17), Гасмонея (7, 13:17), А. З. С. (2, 7:19) В ІІ. групі: Лехія (11, 20:12), Погонь-Стрий (9, 16:18), Україна (8, 22:16), Ревера (7, 12:17), Гакоаг (5, 12:19). Таким чином Польонія і Лехія будуть змагатися за титул мистця А-кляси львівської округи (двічи), А. З. С. і Гакоаг відпадають до Б-кляси, а Гасмонея і Ревера будуть змагатися (теж двічи) за те, котра дружина залишиться в А-клясі, а котра піде слідом А. З. С. і Гакоаг.

Мистецтво Ліґи.

У вчорашньому виказі в „Ділі" зайшла помилка остільки, що у Варшаві перемогла 4:3 не Варшавянка Гарбарню, але навпаки: Гарбарня Варшавянку. Зновуж в Катовицях перемогла Польонія шлеську дружину „Руху" 2:1, а не навпаки, як у нас помилково подано. Цеї неділі перша тура змагань за мистецтво Ліґи вже майже закінчилася. На першому місці табелі опинилася Висла (17 п.), на другому Варта (16 п.), на третьому Л. К. С. (15 п.). На сірому кінці табелі фігурують такі найбільш загрожені клюби: І. Ф. Ц. (9 п.), Поґонь (9 п.), Польонія (7 п.) Львівські Чорні закріпилися на 6-ому місці (12 п.).

З театру.

Гостинні виступи у Львові театру ревій „Кві про кво": „Кабінет во(й)сковних фігур"

Коли би наголовки ревіям варшавського театру „Кві-про-кво" давали з тих точок програми, які стоять на найвищому артистичному рівні й виявляють найбільш характеристичні прикмети всього театру, тоді остання ревія повинна йти під титулом: „Гарне є життя!" В отому маленькому скечі, який по суті є діяльоґом чи пак дуетом поміж Зімінською і Димшою, маємо справжню перлину-слезину, крізь сміх, у такій чудовій оправі, на яку можуть лише складатися: дотеп і гумор, природний сентимент і серпанок смутку, талант артиста й його сценічна культура, яка каже сковзатися по нюансах. Щож торкається фірмового „кабінету фігур во(й)сковних", то він, навпаки, не лише восковий, але й досить дерев'яний, а посипана по ньому політична сатира гине під грубим покостом про-санаційної тенденції. Зрештою, як звичайно: Круковський жидівськими пісоньками (незрівняного тексту Гемара й незрівняної власної інтерпретації) — Лявінський у нав-ців жид. скечах, — Вавжкович своїм мельодійним, дарма що не дужим, голосом та настроєвими романсами на модну нуту танґа, — Ордонівна і піснею і танком (хоча признати треба, що одно й друге занадто дише вже шаблоном і манірою та інколи відштовхує переяскровлюванням контрастів) но і балєт Висоцької (взагалі скромний, але у Львові атракційний) — — усі виступи мають такий успіх, що великий трьохповерховий театр знову вщерть налитий розбавленою публикою. (ік.)

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

Життя й Знання. Місячник Т-ва „Просвіта". Рік II. Ч. 10—11 (22—23) за липень-серпень 1929. Зміст: А. Чайковський: Запорожа (1 картина, 3 пляни, 1 мапа). — І. Раковський: Як утворився наш світ по думці давніх учених (4 рисунки). — О. Турянський: Берестейський мир та Італія. — Т. Фотинюк: Шкідники збіжа з роду комах та способи їх нищення (10 ілюстрацій). — М. Омельченко: Вплив подружа на моральність одиниць і суспільства, — О. Терлецький: На Ватиканському горбі (1 плян, 14 картин). — О. І. Бочковський: Боротьба Ірляндців за рідну мову. — Найбільша на світі трава, За Ґ. Ваґнером переказав М. Черкавський (1 обр). — О. Отрих: Наша кооперація (1 мапа, 3 діяґрами). — М. Рудницький: З англійських звичаїв (7 ілюстр.) — М. Ґавдяк: Ярові долини поділь (7 ілюстр.) — Е. Жарський: Як високо скачуть люди (4 ілюстр.). — І. Крипякевич: Зборівська битва 1649 р. — М. Присташ: Шахи (12 рисунків). — В. Бірчак: Володар Ростиславич. Істор. повість з XI. віку. — Всячина. — Від Адміністрації. — Оголошення.

Книголюб. Видання Українського Т-ва Прихильників Книги. Прага, 1929. Кн. III-IV. Зміст: Д. Антонович: Чергове завдання дослідників української гравюри. — Д. Чижевський: До психольоґії читача й читання. — М. Мухин: Українські мотиви в літературі польській та московській останніх років. — Д. Злепко: Бібліотека Українського Педагогічного Інституту в Празі. — М. Мухин: Противукраїнські публікації російської пропаганди французькою мовою. — Хроніка Т-ва. — Бібліотечна справа. — Видавничо-книгарська справа. — Україніка.

Богословія. Науковий тримісячник, орган Богословського Наук. Т-ва. Львів 1929. Том VII. Кн. 2. Зміст: Dr. G. Kostelnyk: Das Prinzip der Identität — Grundlage aller Schlüsse (конець) — Бр. Й. Ґ.: Відвідини нез'єдинених архієреїв у митр. А. Шептицького. — Огляди й оцінки. — Вибрані питання. — Богосл. Наук. Т-во — Всячина. — Хроніка. — Книжки і часописи.

Сокільські Вісти. Орґан українського сокільства. Річник II. Число 4—6. Львів, червень 1929.

Молоде Життя. Часопис українського пласту. Рік IX. Ч. 6 (64). Львів, 15. червня 1929 р.

ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло"

З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.